

ABERTZALE IZATEAREN BETIKO PEKATUA

(2N. SARIA)

– Jeiki, motillak, berandu egingo zaigu-ta.
– Seirak al dira, ba?
– Joko zuten onezkero eta badakizute zazpiretan nun egon bear degun.
– Bai, badakigu; baña, ez al da dana alperrik izango?
– Ikusi barik, jakin ez.
Kaleak illun daude eta Urrilla aurrera doa; gaur domekea da eta gure iru apaizgaiok "Animen Ostatua"n. lo egin dabe. Presaka dabilta Gazteiz'ko kale zaarretan gora Gotzai-jauregiaren billa.
– Ordu-laurden bat falta da zazpiretako eta onezkero gure jaun Agurgarri ori gure zai daukagu.
– Gu joan bagoaz; baña, jakin ez jaun orrek zer egingo dizun.
– Atzo arratsaldeko berriak ez ziran ain seguruak izan...
– Ikusi egin bear; beste irten-biderik ez daukagu.
– Dana dala eta dena den, laister azalduko da zertan geran.
Dan, dan, dan jo dute ate ederrean; morroiak iriki eta, besterik gabe, aurrera joateko agintzen die. Zurubiak gora, jauregiko kapillatxora. Apaizgai zaarrenak alba zuria jantzi eta estola orlegia lepo inguruan ipiñi du.
– Orlegia itxaropen kolorea dok.
– Oraintxe bertan ikusiko dogu ala dan ala ez.
Gotzai sartun da kapillatxoan dotore jantzita eta mitra zuri-luzea buruan duela. Aitaren eginda, asi ditu bere zeremoni bereziak... Ordu bete ari da, olio sagaratuakin eskuak igurtzen asten danean:
– Onezkero seguru dok.
– Alan dirudi.
– Gotzaiak ez zeukak atzera-martxarik.
Ez orixe. Aupa gu ta gutarrak!
– Orren billa etorri gara, bidean, onerañño.
Bederatziak jo dute aldameneko Katedralaren torrean; bi ordu Gotzaiak bere zirimoni amaigabeari amaia emon dienean.
– Auxen izan dok luze!
– Belaunak zeuzkat izurratuta eta tripea utsik... Consumatum est.
– Ainbeste ordu baraurik, badaukat oraintxe gozaltze-jauteko amorrua.
Poztu gaitzen, apaiz berri bat bada Euskalerrria'n. Baña, urduri dago eta jakin-miñak bultzata, onela eraso dio aurretik ezaguna zuen Zirimoni Maixuari:
– Egia al da ez zendutela ni apaizteko asmorik?
– Bai; egia da.
– Zergaitik?
– Abertzalea zeralako.
– Abertzalea izaten diraut eta, orduan, zergaitik ordenatu nauzue?

– Bidali zenduen telegramagatik.
Arri-ta-zur gelditu nintzan une aretan; baña, zer arraio, tripa-zorriak nebazan garraxika gosearen gosegaitik eta "goazen bapo gozaltzera" esan nion nere buruari eta inguruan neuzkan lagunei eta alaxen jeitzi giñan ostatura barruko penak uxatzera.

Osteguna zan egun ura, Urrillak 14, eta udazkeneko aize epela adarretako orrietan murmurioka. Pozik netorren kuarteletik etxera amari berri gozo bat ematera: naiz eta gerrate bizi batean ibilli, amar eguneko baimena eman zidaten gogo-jardunak egin eta apaiz-mallara igotzeko.

A ze poza nere amarena ori entzutean! Senarra itxasoan, bi seme soldadu eta irugarrena seminarioan apaiazgai eta bera etxeko bakardadean. Nolako ordu ederrak igarotzen ari giñan bazkal-ostean alkarrekin, kaleko atea jo zutenean. Jeiki nintzan maatik eta atea irikitzean, Korreos'etako mezulari berezia aurkitu nuen aurrez-aurre. Paper urdin bat eskeiñi zidan eskuetara. Amak ez zidan ia irakurtzeko ere astirik eman:

– Zer dek or?

Erakutsi nion paper urdiña eta irakurri orduko, asi zitzaidan negarrez zotinka. Ez zan ixiltzen eta onela esan nion:

– Ama, ez negarrik egin.

– Ez negarrik egin; ez negarrik egin; oiek al dira ama bateri esateko itzak, semea gerratean iltzen zaionean?!

Ez neukan une artan negar egiteko astirik: ildako gorputz ura billatzea etorri zitzaidan burura tximista baten antzera. Amaren anai gaztearengana jo nuan: sasoiko gizon gaztea, erriko alkate izendatua botoen bidez. Alkarrekin egin genduan egitarau bat: Lenengo ta bat, paper urdiñak zion errixka ura nun zegoen aurkitu; bigarren ilkaja bat, bi atxur eta zaldi-manta sortu; eta irugarrenez, taxi bat billatu nun-edo-nun.

Errixka 500 kilometrora zegoen, il-kaja eta besteak errian bertan; bañan, taxi bat ez zan agertzen iñundik ere. Libre zeuden automobil txikiak frentetik ildakoak ekartzen zebiltzan. Illunabarrean 30 kilometrora aurkitu gen-

ALDIZKARI ONEK
BIZKAI'KO FORU-ALDUNDIAREN
DIRU-LANGUNTZA JASO DAU

duen taxi libre; baña, ibillaldi luzea eginda zetorren etxera frentetik eta ordu batzuek bear zitun berriro bidean bere burua jartzeko. Ondorengo egunean, ostirala, agertu zan gure etxean goizeko iruretan. Zai-zai geuden osaba eta biok ura agertu zanean. Tl-kaja atzetik zeukan apaltxo batean lotu kotxean eta abiatu giñan zoroa zirudien abentura batera: bosteun kilometrorra zegoen mendiren batean, gorpu bat billatzera.

* **

Goizeko iruretan irten eta arratsaldeko bostetan eldu gintzan errixkara. Dozenerdi bat etxetxo enparantza baten inguruan. Biotza goibeldu zitzaidan bat-batean: Anboto antzeko aitz gorriak genduzkan begien aurrean. Nola billatu gorpu bat aitz-arte oietan? Eta, aurkituta ere, nola ekarri automobillera? Oldozmen beltz oiek buruan nituala, zera gogoratu zitzaidan: gure kuarteleko frentean zeuden batalloiek bazutela, frentetik at, bulego bat idaztiak ara biartzeko eta andik artzen genduzen eskutitzak eta bestelako agiriak. Aurretik zetorren baserritar bateri galdetu nion:

—Aizu, gizon, ba'aldakizu or frentean dabilzan batalloio oiek emen bulegorik bai ote duten?

—Bai, batek etxe txiki orretan du, lenengo solairuan.

Egun-sentia sortu zitzaidan barnean. Or ote dago nere anaiaren batalloiarene ofizina? Joan nintzan etxera, solairura igo, atea zabalik zegoen eta pasilloaren azken muturrean sarjento bat beigañean eserita, gaxo, soldadu bat aldamenean zuela:

"Ceriñola" batalloikoak al zetare?

—Bai, ala Bera. Eta zer nai zenduen?

—Gorpu baten billa nator.

—Zer gorpu?

—Nere anairena. Ni Fulano naiz.

—Pentsatzen nuen etorriko ziñetela billa; nere kidekoa zan, nere antzera gerratean egindako sarjentoa eta orregaitik gorpua nun sartu duten ardura artuta nengoen.

—Eta nun da ba, gorpu ori?

Illerrian. Soldadu onek lagunduko dizu ara.

—Biotzetik eskerrak! Ez dakizu ondo zer mesede egin didazun.

Nere barneko egun-sentia eguzki bete biurtu da une onetan. Biotza kantari asi zitzaidan pozaren-pozez: gure abentura zoroa, gauzatxo erreza gertatu zaigu ustekabeen. Eskerrak eman nizkion Jainkoari biotz-biotzetik, amari bere semearen gorpu eramateko gai nintzelako; ez bait da gerra batean gauza negargarriagorik amarentzat, semea il eta nun dagoen sekulan ez jakitea baño. Nere amak jakingo du bere semearen gorpu nun dagoen: berak erositako illobian, berbera ara joango zaio egunen batean, alkarrekin egoteko... Orretxegaitik neukan gogoa pozez dariola.

Joan gintzan illobira soldadua lagun genduela eta illerriaren nagusi kabotxo bat agertu zitzaigun. Zillarrezko bost duro aundi, esku bete zillar, eman nizkion aurretik ezer esan barik eta gero onela esan nion:

• Gorpu baten billa nator.

• Zer batalloikoa?

• "Ceriñola"

• Zulo onetan zazpi daude eta beste onetan, berriz, amaika. Nundik asi?

• Amaika dauden zulotik.

Atxurrakin lurra arrotzen asi zan; lurra axalekoa baka-
rrik eta lenengo gorpu agertu zan kakiz jantzita... -"Ori ez da"- Ondoren bigarrena, irugarrena, laugarrena, bosgarrena. Oiek ez ziran. Seigarrena mando-manta baten bilduta zetorren, burua ezalita, bañan oiñak agerian:

• Orixe da!

AZKENENGO ARRAIÑA JATEN DOZUNEAN, AZKENENGO LANDAREA IGARTZEN DANEAN, ORDUAN, BAI, ORDUAN JAKINGO DOZU DIRUA EZ DALA JATEN.

AMERIKETAKO INDIARREN ESALDIA

Esan nion pozik. Iru egun egon ziran mendian ilda bi frenteren erdian eta irugarren egunean moroak aurrera jo zutenean nere anaiari zeuzkan guztiak arrapatu zizkioten eta billotsik laga... Baña, ni gorputz baten billa nebillen eta gorpu antxen neukan nere eskuetan. Uraxe zan nere gordailurik aberatsena eta arritzekoa dana, au da: Bostetan errixkara eldu eta seiretan eritik irten genduela. Ordu bete gorputz bat billatzeko frentea batean... Miraria ez ba'da, mirariaren antzekoa bai, beintzat. Bidean atsedean artu; gorpu garbitu eta jantzi... amari eskeintzeko.

*

Illetak eginda, kuartelera bueltatu nintzan Konpañia'ko Kapitanari eskerrak ematea; berak eman bait zidan amar egun gogo-jardunak eta apaiz-ordena artzeko. Ez zizkidan gogo onez eman; baña, eman naiz eta bere barruko samiaña agertu aurretik:

• Ya tenemos un cura separatista más.

Gotzaiak, berriz, ez ninduen apaiz egingo telegrama bat tartean izan ez ba'litz. Telegrama au:

• "Gogo-jardunak egin bearrean, nere anaiaren gorpu-billa noa frentera"

ANES ARRINDA